

Horváth Péter János

A Független Rendészeti Panasztestület szerepe a rendőrség demokratizálásában

The role of the Independent Police Complaints Board in the democratization of the police

Absztrakt

2007-ben az Országgyűlés széles körűen módosította a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényt (a továbbiakban: Rtv.), elsősorban az integrációs elvárások és Magyarország teljes jogú schengeni tagsága miatt, valamint egy egységes, a közrend és a közbiztonság védelme érdekében hatékonyabban és eredményesebben fellépni képes szervezetrendszer kialakítása érdekében. Az Rtv. módosítása a jelenkor szabályozásának megfelelően a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával vált lehetségessé, a konkrét törvénymódosítás azonban ezzel alkotmánymódosítást is szükségessé tett, így az Rtv. módosításához - a szakmai szempontok figyelembevétele mellett - hosszas egyeztetésekre és számos politikai kompromisszumra is szükség volt. A fejlődési folyamatok során merült fel, egy, a rendőrség jogállami kritériumoknak megfelelő működését ellenőrző társadalmi testület - a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: FRP) - létrehozásának az ötlete, ami így bele is került a törvényjavaslatba.

Kulcsszavak: rendőrség, Független Rendészeti Panasztestület, jogorvoslat, törvényességi szempontok

Abstract

In 2007, Parliament extensively amended the XXXIV Police Act of 1994 (hereinafter: Rtv.), primarily due to the expectations from the integration process and Hungary's full Schengen membership, and to facilitate the development of a unified organizational system capable of acting more effectively and efficiently to protect public order and public security. The amendment of the Rtv., according to present regulations, became possible by the assenting vote of a two-thirds majority of the Members of Parliament present, but the actual amendment of the Act required a constitutional amendment, too. As a result, the amendment of

the Act also required lengthy consultation and numerous political compromises, while taking professional aspects into account. During the development process, the idea of establishing a social body to monitor the functioning of the police in accordance with the rule of law, known as the Independent Police Complaints Board (FRP), emerged and was included in the bill.

Keywords: police, Independent Police Complaints Board, legal remedy, legality points of view

Bevezetés

Az absztraktban megfogalmazott ötletet a kodifikáció során az Országgyűlés Emberi jogi, kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságának akkori elnöke karolta fel, hiszen egy ehhez hasonló szervezet megalakításának ötlete már korábban is megfogalmazódott, különböző civil szervezetek, mint például a Magyar Helsinki Bizottság ajánlásaiban, vagy az úgynevezett Gönczöl-bizottság vizsgálati jelentésében is. Hasonló javaslatokat olvashatunk az alapvető jogok biztosának felvetései között is, amelyeket a rendőrség és az egyes kisebbségi csoportok közötti konfliktusok miatt készített vizsgálataiban. Az FRP nem csak egy ötlet maradt, abban nagymértékben meghatározó szerepe volt a 2006. év őszén történt demonstrációknak, a budapesti utcákon kialakult zavargásoknak, és az azok kezelése során a rendőri erők részéről sok esetben tapasztalható túlkapásoknak. Ezek az eseménysorozatok eredményeképpen ugyanis a rendőrség tekintélye, a rendőrökbe vetett bizalom addig sosem látott módon rendült meg, világossá téve a jogalkotók számára azt, hogy intervencióra van szükség a további zavargások elkerülése, és a rendőrség iránti (köz)bizalom helyreállítása, megszilárdítása érdekében. Ennek okán nélkülözhetetlenné vált a rendőrség szervezetének hatékonyabbá, eredményesebbé, valamint az uniós és schengeni elvárások miatt egységesebbé tétele. Mindezt azonban úgy kellett elérni, hogy a jogállamiság és a jogbiztonság alkotmányos követelményei, az alapvető jogok tiszteletben tartása is erőteljesebben érvényesülhessen a rendőri intézkedések végrehajtása során. Ezek a szempontok adták meg a kezdeti lehetőségét annak, hogy az Rtv. 2007. évi megreformálása során az FRP felállításra kerülhessen. (Fodor-Lukács et al., 2009, 7-8.) Az FRP-re vonatkozó rendelkezések a törvénymódosítás során bekerültek az Rtv. I. és IX. fejezeteibe, a működéséről szóló szabályok pedig 2008. január 1-jétől hatályosak. Az FRP első öt testületi tagjának megválasztására 2008. február 25-én került sor és az érdemi munka is ekkor indulhatott meg, az FRP ügyrendjének előkészítésével. Az alakuló

ülésre 2008. március 5-én került sor, itt az FRP tagjai maguk közül egyhangú szavazással elnököt és elnökhelyettest választottak.

Általánosan is mondható, hogy az Rtv. eljárási szabályainak figyelembevétele mellett, meglehetősen szűkszavúan szabályozza az FRP működését, ami több kihívást is támasztott az új jogvédő szerv számára. Alapvető álláspontom, hogy a rendőrség demokratikusan működik Magyarországon, az ország államformájából és az Európai Unió alapelvek elfogadásából kiindulva. Az államigazgatás és a lakosság védelme érdekében, a demokratikus működés a rendfenntartás és a szolgáltatás optimális egyensúlyának kiépítésével valósulhat meg. Az optimális egyensúly országonként eltérő, az nagymértékben függ a lakosság általános megelégedettségétől, a mindenkori kormány célkitűzéseitől, stratégiájától. A mai magyar rendőrség - véleményem - szerint demilitarizált is és duális szervezeti rendszerű is egyben, továbbá a jog- és normaérvényesítés mellett együttműködő módszert is alkalmaz.

A Független Rendészeti Panasztestület

Összetétele, fő tevékenysége

A 2008. évben felállított testület öt tagját hat évre választották. A sorosan következő 2014. évi megválasztás eredményeképp az FRP új tagjai (mandátumuk 2020-ig szól):

Az FRP elnöke dr. Lukács Tamás, elnökhelyettese dr. Kozma Ákos, a testület további tagjai pedig Fráterné dr. Ferenczy Nóra adó- és pénzügyi szakjogász, dr. Cservák Csaba alkotmányjogász, valamint dr. Wildner Domonkos szakjogász.

Az FRP alapvetően a rendőri intézkedéseket kivizsgáló szervezet, a rendőrök által elkövetett jogsértések kivizsgálását hajtja végre. A www.repate.hu (URL1) honlap működtetésével a következő tevékenységével segíti az állampolgárokat: általános kérdések és válaszok, panasz bejelentési nyomtatványok, állásfoglalások, beszámolók, sajtóközlemények, hírlevelek, kapcsolattartás.

Az FRP hatáskörére vonatkozó szabályozás

Az FRP hatáskörét az Rtv. 92. § (1) bekezdés rögzíti. Eszerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette, panasszal fordulhat az intézkedést fogantató rendőri szervhez, vagy

kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány az FRP által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el. Az idézett törvényi szabályozás szerint a hivatali bűncselekmények (bántalmazás hivatalos eljárásban, kényszervallatás, jogellenes fogva tartás) esetén nyomozati jogkör hiányában nincs hatásköre az FRP-nek eljárni. Ezekben az esetekben az állampolgárok feljelentést tehetnek, amelynek alapján a nyomozó ügyészség folytatja le a nyomozást, illetve - amennyiben az ügyész vádat emel - bíróság dönt a büntetőjogi felelősség megállapításában. Az Rtv. rendelkezései alapján ugyanakkor a Rendőrség egyéb jogsértő intézkedéseivel szemben, illetőleg azok elmulasztása miatt közvetlenül az FRP-hez lehet panasszal fordulni. (Fodor-Lukács et al., 2009, 31.)

Ennek megfelelően az FRP hatásköre leginkább az Rtv. V. fejezetében felsorolt rendőri intézkedések, illetve az azok elmulasztására vonatkozó vizsgálatokra, valamint a VI. fejezet szerinti kényszerítő eszközök alkalmazásának vizsgálatára terjed ki. Továbbá az FRP - az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdésében írt feldöntéskor - vizsgálati körébe vonhatja egyúttal az Rtv. IV. fejezetében található, a rendőrség működésének általános elveit és szabályait rögzítő rendelkezések kapcsán azokat a rendőri tevékenységeket is, amelyeket az Rtv. V. és VI. fejezete nem nevesít, de amelyek vonatkozásában a IV. fejezetben foglalt követelményeknek (a rendőri feladatok ellátásának és utasítások teljesítésének kötelezettsége, intézkedési kötelezettség, az arányosság követelménye, a rendőr szolgálati fellépésére és azonosíthatóságára vonatkozó kötelezettség, illetve a rendőr segítségnyújtási kötelezettsége) érvényesülniük kell. Erre az Rtv. IV. fejezetében szereplő 11. § (1) bekezdése nyújt lehetőséget, amely kimondja, hogy a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni. Az FRP szilárd alapokon nyugvó gyakorlata szerint ezen általános jellegű rendőri kötelezettség megsértése esetén jogosult eljárni abban az esetben is, ha a jogsértés nem az Rtv. V. és VI. fejezetében felsorolt rendelkezések alkalmazásával, hanem más - az adott szolgálati feladat ellátására vonatkozó - jogi norma érvényesülésével függ össze. Az FRP ilyen jogcímen történő eljárása azt eredményezi, hogy az Rtv. 11. §-án keresztül vizsgálhatóvá válnak olyan rendőrségi tevékenységek is, amelyeket a rendőrségi törvényen kívüli, más jogszabályok által rögzített eljárási szabályok - például a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény vagy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) - alapján végeznek, minthogy azokat a szolgálati feladatokat is törvényes előírásoknak megfelelően kell ellátni, így a speciális eljárási szabályok megsértése egyúttal az Rtv. 11. § (1) bekezdésének megsértését is jelenti, ami viszont az Rtv. 92. §-ben foglalt, fent idézett rendelkezése alapján az FRP által vizsgálható. Az FRP a hatáskörére vonatkozó, kiterjesztő jellegű

értelmezésének ugyanakkor korlátot szab: a nem rendészeti hatáskörben, hanem egyéb eljárások keretében tanúsított rendőri intézkedést vagy annak elmulasztását csak abban az esetben vizsgálja, amikor az Rtv.-n kívüli, más jogszabályok nem biztosítanak speciális jogorvoslati lehetőséget. (Gajdos E. B., 2013)

A jogi szabályozás pozitív változásai a panaszeljárással kapcsolatban

Az Rtv. 92-93/A. §-ában szabályozott és megreformált eljárás (továbbiakban: panaszeljárás) jelentős pozitív változással járt, ahogy ezt dr. Kádár András Krisztof is kifejtette egy előadásához készített háttéranyagban. Az első problémát a panaszeljárások rendszerének teljes inkoherenciája jelentette. Különböző rendőri tevékenységek ellen ugyanis egészen különböző jogorvoslati lehetőségek álltak a panaszosok rendelkezésére. Itt nem elsősorban a rendőrségi panaszeljárás és a büntetőeljárás keretében végzett rendőri tevékenység ellen igénybe vehető jogorvoslatok különbségére gondolok, mivel ezt a megkülönböztetést a büntetőeljárás sajátosságai miatt indokoltnak tartom, hanem a panaszeljárás csak az Rtv. V. fejezetében található intézkedések és VI. fejezetében található kényszerítő eszközök alkalmazása esetén volt igénybe vehető. Ugyanakkor az Rtv. IV. fejezete is tartalmaz olyan kötelezettségeket, amelyek megsértése szükségessé teszi a jogorvoslat lehetőségének megteremtését. Ezekre azonban az Rtv. módosítása előtt nem a panaszeljárás szabályai, hanem az európai uniós csatlakozással összefüggő egyes törvénymódosításokról, törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2004. évi XXIX törvény (a továbbiakban: EU törvény)¹ rendelkezései vonatkoztak.

Ezek értelmében az állami szervek (így a rendőrség is) a panaszokat az EU törvény szerint kötelesek vizsgálni és az eljárást lefolytatni. A panaszt a beérkezéstől számított harminc napon belül kell elbírálni. Az eljárásra jogosult szerv a panaszost meghallgathatja, ha azt a panasz tartalma szükségessé teszi, majd a vizsgálat befejezésekor a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről, az indokok megjelölésével, köteles a panaszost írásban vagy elektronikus úton haladéktalanul értesíteni. Mindezek alapján a gondoskodni kell a jogszerű, illetőleg a közérdeknek megfelelő állapot helyreállításáról vagy az egyébként szükséges intézkedések megtételéről, a feltárt hibák okainak megszüntetéséről, az okozott sérelem orvoslásáról, továbbá indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről. Nyilvánvaló hogy bár adott esetben a rendőr intézkedési

1 Már nem hatályos jogszabály. Hatálytalan: 2007. VII. 1.-től

vagy segítségnyújtási kötelezettségének elmulasztása jelentős érdeksérelmet okozhat, az EU törvényben szabályozott eljárás nem tartalmaz számos olyan garanciát, amely a rendőrségi panasz eljárásban megtalálható (így pl. végső soron a bírói felülvizsgálat lehetőségét). Ezt a problémát a módosítás megoldotta, hiszen kimondta, hogy akinek az Rtv. IV. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése jogát vagy jogos érdekét érinti, az élhet a rendőrségi panasz eljárás adta lehetőségekkel. (URL2)

Ebből következik az alábbi pozitívumok²:

„13. § (1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tényt vagy körülményt észlel, illetőleg hoznak tudomásáról, amely rendőri beavatkozást igényel.

24. § (1) A rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

20. § (1) A rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és az azonosító jelvénye vagy a szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja.”

Az Rtv. módosítása előtt csak annyiban hivatkozott a közigazgatási eljárásra, hogy kimondta: a panasz eljárásban hozott másodfokú határozat közigazgatási határozat, amelynek bírósági felülvizsgálatát kérheti az, aki panasz előterjesztésére jogosult. Mindazonáltal a jogbiztonság szempontjából fontos lépés volt annak egyértelmű rögzítése, hogy az intézkedést foganatosító szervhez benyújtott panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetője közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el. Fontos ez azért is, mert összhangba hozza a panasz megtételére jogosult személyek körét a Ket. ügyfél fogalmával. Ide tartozik az a rendelkezés is, amely szerint panasz előterjesztésére az jogosult, akivel szemben az intézkedést foganatosították. Ez a rendelkezés több oldalról korlátozta a panaszjogot. Egyfelől szűkítette a panaszosok körét (kizárva például azt a szórakozóhely-üzemeltetőt, aki sérelmezi, hogy minden, az általa működtetett diszkóból kilépő fiataalt igazoltatnak, így potenciálisan rontva az üzletet), másfelől nem tette lehetővé az intézkedés elmulasztása miatti panaszt (hiszen egy valakivel szemben ténylegesen foganatosított intézkedést feltételezett). A javasolt módosítás mindkét problémát megoldja, hiszen kimondja, hogy bárki panaszt tehet, akinek az intézkedés jogát vagy jogos érdekét érintette, és az intézkedés elmulasztását kifejezetten felsorolja a panaszjogot megalapozó magatartások között.

Ugyancsak pozitív változás a panasz eljárások tárgyi illetékmentességének kimondása, amellyel egy mondhatni jogalkotási csorbát köszörült ki az Országgyűlés. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 33. § (2) bekezdésének

2 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről

29. pontja úgy rendelkezik, hogy egyes alkotmányos jogok érvényesítése, valamint a társadalmi igazságosság előmozdítása érdekében tárgyánál fogva illetékmentes a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló törvény, valamint az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskola-kerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervek és személyek intézkedésével, vagy kényszerítő eszköz alkalmazásával szemben benyújtott panasz és fellebbezés.

További előrelépés volt az is, hogy a panasz előterjesztésére nyitva álló határidőt 30 napban került meghatározásra, hiszen a tapasztalatok szerint a nyolc nap sokszor valóban kevésnek bizonyult. Mire az ügyfelek eljutottak a Helsinki Bizottság ügyvédeihez, akik megfelelő tájékoztatást adtak a jogorvoslati lehetőségekről, sokan már kicsúsztak a határidőből, a rendőrség pedig nem fogadta el igazolási oknak a saját mulasztására való hivatkozást, azaz annak a felvetését, hogy a rendőri intézkedéssel nyilvánvalóan elégedetlen panaszos nem kapott az eljáró rendőrtől felvilágosítást a panasztétel lehetőségéről. A jogszabályi megoldásokra áttérve, a legnehezebb annak eldöntése, hogy egy adott rendőri intézkedés alapvető jogot sért-e, vagy sem, illetve sérti-e olyan mértékben a panaszos alkotmányos jogait, hogy az ügy kivizsgálása az FRP-re tartozzon. A kérdést két irányból vizsgálva, egyrészt a jogban járatlan panaszos számára közel lehetetlen lesz annak eldöntése, hogy az általa elszenvedett intézkedés alapjogi sérelemmel jár-e vagy sem, mert a Helsinki Bizottság tapasztalatai szerint a panaszosok az alkotmányos jogok sérelmét hajlamosak kiterjesztően értelmezni, így inkább az a valószínű, hogy többségük az FRP-hez fogja benyújtani a panaszt, és nem az intézkedést foganatosító rendőri szervhez. Bár az FRP jogosult az alapvető jogot nem sértő, valamint az alapvető jogot csekély mértékben sértő intézkedéssel szemben előterjesztett panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez áttenni, azonban az FRP munkaterhének szempontjából nem elhanyagolható, hogy ezeket a panaszokat is meg kell vizsgálni, az alapvető jog sérelmének mértékét értékelni kell, ami időigényes feladat lehet. A dilemma másik vetülete, hogy a rendőri intézkedések nagy része érint (korlátoz) valamiféle alapvető jogot, így az FRP valószínűleg csak kevés panaszt tud kiszűrni érdemi vizsgálat nélkül. Nyilvánvaló, hogy bizonyos idő elteltével az FRP ki fog alakítani valamiféle tipológiát, bizonyos osztályozási elveket. Tekintettel azonban az FRP kis létszámára és a költségvetési források várható szűkösségére félok, hogy a munkateher racionalizálásának érdekében az FRP korlátozó, a hatáskörébe tartozó panaszok körét szűkítő gyakorlatot lesz kénytelen kialakítani. A civil kontroll megerősítése érdekében az FRP felállítása ellenére megfontolandónak tartom, hogy a jogalkotó a panaszügyekben döntő

bíróságoknak ne csak kasszációs, hanem reformatórius jogkört is biztosítson. Arra a bíróságok nyilván nem alkalmasak, hogy a mulasztó, jogsértő rendőrökkel szemben szankciókat is alkalmazzanak (erre egyébként a jelenlegi szabályok szerint folyó panaszeljárásokban sincs lehetőség, amennyiben a rendőr eljárásának jogszerűtlensége megállapítást nyer, úgy meg kell indítani a fegyelmi-, vagy a büntetőeljárást, hogy valamiféle jogkövetkezmény alkalmazható legyen).

A rendőri intézkedést kiváltó állampolgári cselekmények minősítési kérdései

Az FRP hatáskörének vizsgálata során igen kényes kérdés, hogy az FRP jogosult-e, és milyen mértékben a panaszos rendőri intézkedést kiváltó cselekményének büntetőjogi minősítésére. E dilemma mit is takar, ebben az esetben. A rendőr elfogja, illetve elő is állítja a panaszost azzal az indokkal, hogy bűncselekmény elkövetésén tetten érte. A kérdés, hogy a rendőri intézkedés jogszerűségének megítéléséhez feltétlenül szükséges-e értékelnie az FRP-nek a panaszos magatartását, vagy tényként fogadja el azt, hogy valóban tettenérés történt, illetve valóban felmerült a bűncselekmény elkövetésének a gyanúja. Az egyik nem probléma mentes megoldás az, hogy a bűncselekmény tényállási elemek meglétét vizsgálja a konkrét ügyben, és ezen keresztül ítéli meg a rendőri intézkedés jogszerűségét, a másik megoldás, ha az FRP felfüggeszti az előtte folyó panaszeljárást, és a megvárja a bűnügyi hatóságok döntését. Az FRP tagjai is megosztottak a megoldásokat illetően és jogszabályi rendelkezés hiányában az első megoldás követése mellett döntöttek. (Finszter G., 2015)

Javaslatok

Jogalkotási és hatáskör bővítési javaslatok

Az FRP tagjai már a 2010. évi beszámolójukban is felhívták a figyelmet arra, hogy rendkívül alacsony azoknak az FRP-i ajánlásoknak az aránya, amelyeket a rendőrség megszívlelt. A Bizottság szeretné, ha megkapná a magyar hatóságok állásfoglalását ebben az ügyben. Ugyanakkor számos olyan terület, megoldatlan probléma van az FRP működésében, amelynek megoldása jogosítványnak és hatáskörének bővítésével feloldható lenne.

A hivatalból történő eljárás hiánya

Az FRP-hez panasszal az fordulhat, akivel szemben rendőri intézkedés fogantatására vagy annak elmulasztására, továbbá kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. Nem egy esetben előfordul ugyanis, hogy az FRP egy, a hatáskörébe tartozó esetről értesül (akár a médián keresztül), jogszabályi felhatalmazás hiányában azonban nem jogosult hivatalból eljárni, sőt arra sincsen módja, hogy az érintett személyt megkeresse és tájékoztassa az FRP-hez fordulás lehetőségéről. Ugyanakkor nem elképzelhetetlen, hogy az érintett személy az FRP-hez fordulás, vagy még távolabb menve magával a panasztétel lehetőségével sincsen tisztában a megfelelő tájékoztatás elmaradása okán. Ezért indokolt és javasolt, hogy az FRP az országgyűlési biztosra vonatkozó szabály Rtv.-be történő bevonásával, vagy csak arra való utalással hivatalból történő eljárásának lehetővé tétele mihamarabb megvalósuljon.

Felvilágosítás kérés, meghallgatás, bizonyítási eszközök köre

Az FRP – az Rtv. felhatalmazása alapján vizsgálata során a rendőrségtől felvilágosítást kérhet, az összes olyan iratba betekinthez, illetve iratról másolatot kérhet, adatot, körülményt, tény, eljárást megismerhet, ami a vizsgált intézkedéssel összefügghez Rtv. 93/A. § (1) bekezdése szerint. Mivel az Rtv. a felvilágosítás kérés kapcsán további részletszabályokat nem tartalmaz, ezért nincs köllőképpen tisztázva, hogy az FRP valójában mire is jogosult vizsgálata során. Mivel nem az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvényben meghatározottak alapján folytatja le az FRP a vizsgálatait, ezért már az Országos Rendőr-főkapitányságon keresztül, a megkeresés formájában történő nyilatkoztatás is felvet aggályokat. Az Országos Rendőr-főkapitányság álláspontja szerint ugyanis a rendőrök nyilatkozattétele önkéntes, azaz a kérést meg is tagadhatják. Ebből a bekezdésből is kiderül, hogy indokolt és javasolt az FRP hivatalból történő eljárásának mihamarabbi lehetővé tétele.

Jogalkotási javaslatlételi jog biztosítása az FRP számára

Az FRP gyakorlatában több olyan eset fordult elő, amikor a rendőrség ugyan a jogszabályoknak megfelelően járt el, azonban az eljárás mégis valamilyen alapsjogsértést valósított meg. Ilyen esetekre indokolt kifejezetten biztosítani azt a lehetőséget az FRP számára, hogy jogalkotást kezdeményezzen. Annak érde-

kében, hogy ez a jogosítvány és az a már létező felhatalmazás, hogy az FRP az országos rendőrfőkapitánynál kezdeményezheti utasítás kiadását, módosítását valóban hatékonyan érvényesülhessen, szükség van rá, hogy a címzett szervezetnek jogszabályi kötelezettségük írja elő, hogy az FRP-t tájékoztassák a kezdeményezéssel kapcsolatos álláspontjukról, esetleges intézkedéseikről.

Összegzés

Véleményem szerint az FRP szerepe a rendőrség demokratizálásában, napjainkban még fejlődési szakaszban jár. Maga az intézmény megalkotása és 9-10 éves munkája előre mutató jó példa, de jogosítványai és az általa feltártak elfogadása még kiforratlan. A fejlődés úgy érzem számottevő lesz a következő 20 évben, és erősödni fog a civil kontroll, civil jogértelmezés érvényesülése a sajáttal szemben. Elméletben az országos rendőrfőkapitány köteles lenne figyelembe venni az FRP döntését és az attól való eltérést megindokolni, ám az erre vonatkozó jogszabály mára kiüresedett, a rendőrségi panaszeljárásban az FRP-nek már csak szakértő szerepet szán a jogalkotó. Az országos rendőrfőkapitány határozata ellen egyébként nincs helye fellebbezésnek, az érintettek bírósági felülvizsgálatot kérhetnek. Az FRP részéről hangsúlyozták, hogy a jogi szabályozás hiányossága az is, hogy az országos rendőrfőkapitány döntésén kívül a megtett intézkedésekről már nem értesül a Panasztestület hivatalosan, legfeljebb a panaszos révén. Indokolt lenne, ha az alapvető jogok biztosának működését szabályozó törvényhez hasonlóan a tájékoztatást kötelező lenne megtenni. Az FRP-nek felmerült az igénye arra, hogy az FRP hivatalból is eljárhasson, európai példák azt igazolják, hogy az FRP határozatait az ombudsmani intézményhez szükséges közölni. Ez megoldaná azt a kérdést is, hogy közvetlen kártérítési felelősség következne a határozatokból, ám nem adna lehetőséget arra, hogy kizárólag testületi érdek alapján lehessen azt felülbírálni.

Statisztikai melléklet (URL3)

	Panaszok száma 2014	Panaszok száma 2015	Panaszok száma 2016
Budapest	113	157	82
Bács-Kiskun megye	5	12	6
Baranya megye	21	20	7
Békés megye	8	6	6

Borsod-Abaúj-Zemplén megye	20	28	8
Csongrád megye	3	10	10
Fejér megye	11	11	4
Győr-Moson-Sopron megye	12	7	9
Hajdú-Bihar megye	23	41	17
Heves megye	10	25	7
Jász-Nagykun-Szolnok megye	15	19	5
Komárom-Esztergom megye	6	5	2
Nógrád megye	8	7	3
Pest megye	48	84	24
Somogy megye	9	5	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	20	22	10
Tolna megye	2	6	9
Vas megye	6	7	6
Veszprém megye	6	10	6
Zala megye	6	13	3
Külföldi	5	14	7
Ismeretlen	40	23	8
Összesen	397	532	244

1. számú ábra: A panaszosok lakóhely szerinti megoszlása

	Panaszok száma		
	2014	2015	2016
Férfi	290	372	172
Nő	107	159	69
Egyéb	0	1	3
Összesen	397	532	244

2. számú ábra: A panaszok megoszlása nemek szerint

	Panaszok száma		
	2014	2015	2016
Panaszos	291	426	193
Jogi képviselő	35	25	21
Civil szervezet	8	5	0
Rendőrkapitányság	22	32	10
Az FRP magához vonta	0	12	1
Egyéb	11	2	10
Összesen	367	502	235

3. számú ábra: A panaszok küldő szerinti megoszlása

Felhasznált irodalom

- Finszter G. (2015): *A rendészeti szervek működésének jogi alapjai*. Budapest: Nemzeti Közszo-
szolgálati Egyetem
- Fodor-Lukács K. – Kádár A. K. – Kovács J. – Körtvélyesi Zs. – Nagy G. (2009): *Másfél év mér-
legen - A Független Rendészeti Panasztestület gyakorlatának elemzése*, 7-8, 31.
- Gajdos E. B. (2013): *Ötéves a Független Rendészeti Panasztestület*. Rendészet és emberi jogok, 1-3.

A cikkben szereplő online hivatkozások

- URL1: Független Rendészeti Panasztestület. <http://www.repate.hu>
- URL2: Háttéranyag a Független Rendészeti Panasztestület eljárásáról tartott előadáshoz. dr. Ká-
dár András Kristóf <https://docplayer.hu/15605661>
- URL3: A Független Rendészeti Panasztestület Beszámolója (2014-2016. évi tapasztalatairól)
<https://www.parlament.hu/irom40/15762/15762.pdf>

Felhasznált jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye
1990. évi XCIII. törvény az illetékről
1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről
2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
2016. évi CL. törvényben az általános közigazgatási rendtartásról
2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról